รอบรู้เศรษฐกิจ ตามติดตลาดโลก

แหล่งที่มา : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ (ASEAN+) ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๐๐ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ หน้า ๒

การทำเกษตรกรรมในประเทศลาว

:รู้เขา รู้เรา รู้อาเซียน

ผศ.ดร.อัทธ์ พิศาลวานิช
ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีพื้นที่ ๒๓๖,๘๐๐ ตารางกิโลเมตร (มากกว่ากัมพูชา แต่ประชากรน้อยกว่า) เนื้อที่ ๘๐% เป็นภูเขา และทำการเกษตรเพียง ๒๐% หรือเท่ากับ ๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร สปป.ลาวถูกรายล้อมด้วย จีน พม่า ไทย เวียดนามและกัมพูชา ในปี ๒๐๑๕ สปป.ลาวมีจีดีพีเท่ากับ ๑๒,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ โดยจีดีพีภาคเกษตรกรรมอยู่ที่ ๒๓% ของจีดีพีรวม หรือเท่ากับ ๓,๖๐๐ ล้านดอลลาร์ ในมูลค่าของจีดีพีภาคเกษตรกรรมสามารถแยกเป็น จีดีพีของพืช ๕๔% ปศุสัตว์ ๓๔% และป่าไม้ ๑๐% พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าว (๕.๓ ล้านไร่) ยางพารา (๑.๕ ล้านไร่) กาแฟ (๔๕๐,๐๐๐ ไร่) ข้าวโพด (๑.๓ ล้านไร่) มันสำปะหลัง (๒๓๐,๐๐๐ ไร่) และอ้อย (๑๕๐,๐๐๐ ไร่) ปี ๒๐๑๒ มีประชากรจำนวน ๖.๕ ปัจจุบันน่าจะอยู่ที่ ๗ ล้านคน ๘๐% ทำงานภาคเกษตร โดยเฉลี่ยเกษตรกรถือครองที่ดินทำการเกษตร ๑๐ ไร่ ซึ่งพื้นที่ของเกษตรกร ๘๐% ใช้ทำนาปลูกข้าวเหนียวเพื่อบริโภคเป็นหลัก

ปี ๒๐๑๒ ลาวมีพื้นที่ปลูกข้าว ๕.๓ ล้านไร่ เป็นนาปี ๔.๕ ล้านไร่ ที่เหลือเป็นนาปรัง แขวงสะหวันนะเขตปลูก ๑.๔ ล้านไร่ จำปาสัก ๖ แสนไร่ ผลิตข้าวเปลือกได้ ๓.๕ ล้านตัน (บริโภคในประเทศ ๒.๕ ล้านตัน มีการส่งออกน้อยมาก ส่วนใหญ่ส่งไปไทยและเวียดนาม) ในปี ๒๐๑๕ มีเป้าหมายขยายพื้นที่ปลูกข้าวให้ได้ ๖.๓ ล้านไร่ และผลิตข้าวเปลือกให้ได้ ๔.๒ ล้านตัน ผลผลิตข้าวเปลือกของลาวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องช่วงปี ๑๙๙๐-๒๐๐๐ เพราะมีการลงทุนระบบชลประทานทำให้ผลผลิตเพิ่มจากปี ๑๙๙๐ ที่ผลิตข้าวเปลือกอยู่ที่ ๑.๕ ล้านตัน เป็น ๒.๕ ล้านตัน ประสิทธิภาพการผลิตข้าวของลาวถือว่าอยู่อันดับต้นๆ ของอาเซียน ปี ๒๐๑๕ เวียดนามที่มีผลผลิตต่อไร่สูงสุดในอาเซียน (๙๐๐ กก.ต่อไร่) ลาวสามารถผลิตได้ ๖๕๐ กก.ต่อไร่

การปลูกข้าวของลาวสามารถปลูกได้ทั้ง ๓ ภูมิภาค (เหนือ กลางและใต้) กระจายใน ๑๘ แขวง มากน้อยแตกต่างกันไป ข้าวสามารถให้ผลผลิตมากในภาคกลาง บริเวณแขวงคำม่วน สะหวันนะเขต และเวียงจันทน์ สำหรับต้นทุนในการผลิตนั้นแบ่งแยกตามรูปแบบของการปลูกทั้งใช้ระบบชลประทานกับน้ำฝน (Rainfed) โดยต้นทุนการผลิตที่ปลูกด้วยระบบชลประทานอยู่ที่ ๓,๒๓๐ บาทต่อไร่ ในขณะที่ปลูกอาศัยน้ำฝนจะถูกกว่าอยู่ที่ ๒,๖๖๗ บาทต่อไร่ หรือตันละ ๖ พันบาท ช่องทางการจำหน่ายข้าวเปลือก ส่วนใหญ่นิยมขายโดยตรงให้กับโรงสีคิดเป็น ๕๐% และขายให้กับพ่อค้าในท้องถิ่น ๓๐% ปัจจุบันมีโรงสีในลาวมากกว่า ๒๕,๐๐๐ โรง มีกำลังการผลิตสูงสุด ๓๐ ตันต่อวัน โดยมีการลงทุนจากทั้งนักธุรกิจจีน (Fu Teng) และเกาหลีใต้ (Duam Agro Sole) ความท้าทายของสปป.ลาวก็คือทำอย่างไรจากประเทศผลิตข้าวเพื่อบริโภคในประเทศเป็นผลิตเพื่อการค้ามากขึ้น แต่ข้อจำกัดคือโรงสียังมีอุปกรณ์

แหล่งที่มา : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ (ASEAN+) ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๐๐ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ หน้า ๒

ไม่ทันสมัย และโครงสร้างพื้นฐานด้านถนน ยังไม่มีมากพอทำให้ต้นทุนในการขนส่งแพงกว่าเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน

พืชที่ผมอยากจะนำเสนออีกชนิดคือ ยางพารา มีพื้นที่ปลูกในปี ๒๐๑๒ จำนวน ๑.๕ ล้านไร่ สามารถผลิตได้ ๕๐,๐๐๐ ตัน โดย ๖๐% ผลิตเป็นน้ำยางสดเพื่อขายให้โรงงานในท้องถิ่น ส่วนใหญ่ ๕๐% ปลูกทางตอนเหนือของประเทศ ได้แก่แขวงชัยบุรี (Xayabury) พงสาลี (Phongsaly) หลวงน้ำทา (Luang Namtha) อุดมไชย (Oudomxay) และหลวงพระบาง (Luang Prabang) ซึ่งส่วนใหญ่เป็น บริษัทจีนเข้ามาลงทุน เช่น บริษัท Yunnan Rubber บริษัท Cherchanghang และบริษัท Yunnan Lilieng ส่วนอีก ๒๐% ยางพาราปลูกในภาคใต้ และภาคกลาง ภาคใต้เป็นนักลงทุนจากเวียดนามเข้ามาลงทุน ในแขวงอัตตาปือ โดยบริษัทของนักธุรกิจเวียดนาม คือ Joint Stock Company, Dak Lak Rubber, Saigon Agriculture และ Laos-Vietnam ในภาคกลางเป็นนักลงทุนของไทย

ช่องทางการจำหน่ายเกษตรกรขายให้กับพ่อค้าคนกลางจากจีนและไทย ผลผลิตน้ำยางสดจะขายให้กับนักธุรกิจจีน ส่วนใหญ่จะอยู่ทางตอนเหนือเพราะติดกับประเทศจีนและยังมีโรงงานแปรรูปยางพาราในภาคเหนือ และถ้าเป็นนักธุรกิจไทยจะซื้อยางแผ่น ซึ่งส่วนใหญ่จะทำธุรกิจบริเวณภาคกลาง เพราะสามารถส่งกลับมาขายในไทยได้ ส่วนภาคใต้มีโรงงานแปรรูปของนักลงทุนเวียดนาม

อีกพืชหนึ่งที่น่าสนใจคือ อ้อย ลาวมีการผลิตในปี ๒๐๑๕ ที่ ๑.๓ ล้านตัน ถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับการผลิตอ้อยของไทยที่ผลิตเป็นอันดับหนึ่งของอาเซียน (๑๐๕ ล้านตัน) ลาวปลูกอ้อยส่วนใหญ่ที่แขวงสะหวันนะเขต หลวงน้ำทา และภาคใต้มีปลูกในแขวงอัตตะปือ ในสะหวันนะเขตมีธุรกิจน้ำตาลของบริษัทไทยตั้งอยู่ ๒ บริษัท ส่วนบริษัท Hoang Anh Gia Lai (HAGL) ของกลุ่มนักธุรกิจ เวียดนามลงทุนปลูกอ้อยแขวงอัตตะปือ (Attapeu) ตั้งแต่ปี ๒๐๑๑ และเริ่มให้ผลผลิตในปี ๒๐๑๓

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญอีกตัวคือมันสำปะหลังปี ๒๐๑๓ ลาวมีพื้นที่ปลูก ๒๘๒,๔๐๐ ไร่ ผลผลิต ๑.๓ ล้านตัน แต่ปี ๒๐๑๕ ผลผลิตลดลงเหลือ ๙ แสนตัน และเนื้อที่เพาะปลูกก็ลดลงเช่นกันเหลือ ๒๓๗,๐๐๐ ไร่ แม้ว่าผลผลิตมันสำปะหลังของลาว จะมีทั้งผลผลิตและเนื้อที่อยู่อันดับหลังๆ ของอาเซียนก็ตาม แต่ผลผลิตต่อไร่ถือว่าอยู่ในระดับสูงที่ ๕ ตันต่อไร่ ส่วนใหญ่ปลูกในภาคกลางของประเทศตามลำดับเนื้อที่ปลูกบริเวณแขวงเวียงจันทน์ เชียงขวาง บอริคำไสย คำม่วน และสะหวันนะเขต รองลงมาแขวงในภาคเหนือ แขวงหลวงพระบาง

สำหรับรูปแบบการผลิตสินค้าเกษตรอีกชนิดที่ผมคิดว่าสำคัญและมีความต้องการจากตลาดสูงในตลาดภายในและต่างประเทศคือสินค้าเกษตรออร์แกนิค ตั้งแต่ปี ๒๐๐๔ ที่มีโครงการ "PROFIL" หรือ "The Promotion of Organic Farming & Marketing in the Lao PDR" ร่วมกับ กรมการเกษตรกรรม (Department of Agriculture : DOA) จนเกิดเป็นหน่วยงานรับรองสินค้าเกษตรที่เป็นออร์แกนิคชื่อว่า "Loas Certification Body

รอบรู้เศรษฐกิจ ตามติดตลาดโลก

แหล่งที่มา : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ (ASEAN+) ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๐๐ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ หน้า ๒

LCB" ภายใต้มาตรฐานของกระทรวงเกษตรและป่าไม้ของ สปป.ลาว ทำให้ปัจจุบันมีตลาดภายในและนอกที่กำลังโต มีบริษัททำการเกษตรกรรมใหญ่เข้าร่วมถึง ๑๗ บริษัท เช่น บริษัท Mulberry Company อยู่ที่แขวงเชียงขวาง (Xiengkhuang) บริษัท สีนุค (Sinouk Coffee Company) เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีรูปแบบการทำการเกษตรกรรม สปป.ลาวมีอยู่ ๔ รูปแบบ แบบที่ ๑ เป็นรูปแบบเกษตรกรรายย่อยดำเนินการเองทั้งหมดทั้งทุน แรงงานและที่ดิน โดยองค์ความรู้ด้านการปลูกมากจากหุ้นส่วนที่ไม่เป็นทางการจากประเทศจีน รูปแบบนี้คิดเป็น ๒๓% รูปแบบที่ ๒ คือ รวมเป็นกลุ่มเกษตรกรซึ่งรูปแบบนี้มีอยู่น้อยมาก เพราะขาดการรวมกลุ่มและการบริหารจัดการ รูปแบบที่ ๓ เป็นการทำเกษตรแบบพันธสัญญาระหว่างเกษตรกรกับนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งแบ่งออกเป็นอีก ๒ รูปแบบ คือ รูปแบบ ๒+๓ หมายความว่า เกษตรกรของลาวจัดสรรแรงงานและที่ดิน ส่วนนักลงทุนจัดหาเงินทุน เทคโนโลยีและการตลาด สำหรับยางพารามีการแบ่งผลตอบแทน ๗๐ : ๓๐ โดย ๗๐% เป็นของเกษตรกร ที่เหลือเป็นของนักลงทุนต่างชาติ หรือเป็นสัดส่วน ๖๕ : ๓๕ ส่วนรูปแบบที่ ๔ เป็นรูปแบบที่ให้สัมปทานเช่นที่ดินในการทำการเกษตร ทั้งรูปแบบที่ ๓ และ ๔ คิดเป็น ๗๕% ผมคิดว่าน่าจะเป็นโอกาสที่ดีของนักธุรกิจเข้าไปร่วมลงทุนและพัฒนาสินค้าเกษตรกรรม ของ สปป.ลาว น่าจะ win win กันทั้งสองฝ่าย